

ASOCIEREA MORTALITAȚII CRESCUTE CU SCHIMBAREA CLIMEI

Andrei Frățescu

Conducător științific: Cătălina Croitoru

Disciplina de igienă, USMF „Nicolae Testemițanu”

Introducere. În decursul a 150 de ani, temperatura medie a aerului a crescut cu aproape 0,8°C în general și cu aproximativ 1°C în Europa. Republica Moldova se clasează drept cea mai vulnerabilă țară din Europa din punct de vedere climatic. Fenomenul schimbărilor climatice reprezintă una dintre cele mai mari amenințări asupra mediului, vieții sociale și sănătății. **Scopul lucrării.** De a studia și a scoate în evidență consecințele acțiunii fenomenului schimbărilor climatice prin prisma mortalității. **Material și metode.** Au fost selectate articole științifice din baza de date Web of Science pentru perioada din 2018 până în 2022. Au fost incluse 18 articole bazate pe cercetare, publicate în limba engleză. **Rezultate.** Acțiunea directă a temperaturilor ambientale ridicate contribuie la decese în exces. Majoritatea articolelor (n = 13) au raportat o asocieră semnificativă între valurile de căldură și mortalitate. Studiile au arătat că numărul deceselor a crescut semnificativ în timpul valurilor de căldură. Cercetările științifice cu analiza deceselor în mun. Chișinău a evidențiat că odată cu creșterea inițială a temperaturii ambiante din lunile de primăvară până în cele de vară are loc scăderea mortalității umane, cu valorile sale medii minime observate în iulie (14,9±0,27 decese pe zi). Creșterea numărului de decese în zi a fost observată pe măsură ce sezonul progresa și este observată la sfârșitul lunii iulie – începutul lunii august. **Concluzii.** Schimbările climatice reprezintă o amenințare foarte gravă, conducând la creșterea numărului de decese. Este important să se întreprindă acțiuni eficiente de adaptare și reducere a impactului schimbărilor climatice pentru a minimiza aceste riscuri și a proteja sănătatea umană. **Cuvinte-cheie:** schimbări climatice, sănătate, mortalitate, riscuri, decese.

THE ASSOCIATION OF HIGH MORTALITY WITH CLIMATE CHANGE

Andrei Frățescu

Scientific adviser: Cătălina Croitoru

Hygiene Discipline, Nicolae Testemițanu University

Background. Over the course of 150 years, the average air temperature has risen by almost 0.8°C overall and by around 1°C in Europe. The Republic of Moldova ranks as the most vulnerable country in Europe in terms of climate. The climate change phenomenon represents one of the biggest threats to the environment, social life, and health. **Objective of the study.** To study and highlight the consequences of the action of the phenomenon of climate change through the lens of mortality. **Material and methods.** Scientific articles were selected from the Web of Science database for the period 2018 to 2022. 18 research-based articles published in English were included. **Results.** The direct action of high ambient temperatures contributes to excess deaths. Most articles (n = 13) reported a significant association between heat waves and mortality. Studies have shown that the number of deaths increases significantly during heat waves. Scientific research with the analysis of deaths in the municipality of Chisinau revealed that with the initial increase in ambient temperature from the spring to the summer months, there is a decrease in human mortality, with its minimum average values observed in July (14.9±0.27 deaths per day). The increase in the number of deaths per day has been observed as the season progresses and is seen in late July – early August. **Conclusions.** Climate change is a very serious threat, leading to an increase in the number of deaths. It is important to take effective climate change adaptation and mitigation actions to minimize these risks and protect human health. **Keywords:** climate change, health, mortality, risks, deaths.